

CONSEIL DE L'ÉGALITÉ DES CHANCES ENTRE HOMMES ET FEMMES
RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN
RAT FÜR CHANCENGLEICHHEIT ZWISCHEN MÄNNER UND FRAUEN

**ADVIES NR. 62 VAN HET BUREAU VAN DE RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN
VOOR MANNEN EN VROUWEN VAN 8 NOVEMBER 2002 BETREFFENDE
GELIJK PLASRECHT VOOR MANNEN EN VROUWEN: DE OPENBARE
TOILETTEN HERBEKEKEN –
BEKRACHTIGD DOOR DE RAAD OP 13 DECEMBER 2002.**

ADVIES NR. 62 VAN HET BUREAU VAN DE RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN VAN 8 NOVEMBER 2002 BETREFFENDE GELIJK PLASRECHT VOOR MANNEN EN VROUWEN: DE OPENBARE TOILETTEN HERBEKEKEN – BEKRACHTIGD DOOR DE RAAD OP 13 DECEMBER 2002.

1 Inleiding

Dit advies kwam tot stand op eigen initiatief van de Raad n.a.v. een artikel verschenen in de Morgen van 12 augustus 2002 van de hand van Koen Raes, Hoogleraar in de rechtsfilosofie en de toegepaste ethiek aan de Universiteit Gent omtrent de discriminatie van de vrouwelijke plas.

Ook al lijkt het thema op het eerste zich misschien wat hilarisch, leek het de Raad gepast de aandacht te vestigen op één van de primaire behoeften en de ongelijkheid die er terzake bestaat.

2 Vaststellingen

Iedereen kent het fenomeen: er bestaan meer openbare urinoirs voor mannen, dan dat er openbare toiletten bestaan waar ook vrouwen met hun behoefte terecht kunnen. Daarenboven moet er meestal betaald worden alvorens de vrouw een openbare toilet kan betreden, terwijl de urinoirs voor de mannen gratis ter beschikking staan. Van een ongelijke behandeling tussen mannen en vrouwen gesproken!

Toegegeven, er zijn in het verleden reeds pogingen geweest om de discriminatie de wereld uit te helpen, maar deze hebben nooit een afdoende oplossing voor het probleem geboden.

Denken we maar aan de enkele jaren geleden ingevoerde regel dat horecazaken het verbod oplegde om aan personen die niets bij hen consumeren, het gebruik van hun toiletten te weigeren. Dit biedt misschien wel een oplossing indien men aan het wandelen is op de zeedijk waar men de ene horecazaak naast de andere heeft. Maar wat indien men zich bevindt op een plaats waar de cafés en andere horecazaken niet zo dik gezaaid zijn? En wat gedaan tijdens de sluitingstijd van de horecazaak? Daarenboven is en blijft de psychologische drempel om een horecazaak binnen te treden en onmiddellijk door te stappen naar de achterste vertrekken van het etablissement, namelijk de plaats waar zich (meestal) de toiletten bevinden, toch wel enorm groot. Voor de meeste mensen is dat hetzelfde als de zaak binnen stappen met een groot bord rond de nek met daarop geschreven: *“Ik moet heel dringend naar het toilet”*.

Een andere poging was de “plasteut”. De plasteut is een soort trechttertje die de vrouw toelaat om in dezelfde positie als de man haar behoefte te doen in de urinoirs. Het kartonnen kleinood vervult zowat de rol van een penis. Er is een hele hype geweest rond de gratis bedeling van dit hulpmiddel, en het massale uitproberen ervan tijdens het Werchter-festival en de vrouwendag 2001. De meningen waren verdeeld: sommige vrouwen vonden het wel praktisch, anderen vonden het een heel gedoe en vonden het experiment niet voor herhaling vatbaar. Nu hoort men praktisch niets meer over de plasteut voor de vrouw. Indien men indertijd met al die media-aandacht, de inburgering van de plasteut heeft beoogd, is men niet

in dit opzet geslaagd. In de supermarkt of bij de kruidenier of apotheker, ligt de plasteut nog niet in de rekken ...

Deze nobele pogingen hebben weinig verandering gebracht; de discriminatie tussen man en vrouw blijft tot op heden bestaan.

Er bestaat echter een eenvoudige manier om deze discriminatie aan te pakken: de steden en gemeenten moeten voor *meer* openbare toiletten zorgen.

Menig burgemeester zal dit oplossen d.m.v. “*plastieken cabines*”. Maar dat is nu juist niet de bedoeling.

Vele vrouwen staan huiverachtig tegenover dergelijke cabines, omdat ze meestal niet goed onderhouden zijn, maar ook omdat een vrouw in dergelijke cabines vaak een onveilig gevoel heeft. Daarom dienen de openbare toiletten te worden ondergebracht in een *gebouw*. Dit kan in een groot gebouw zijn, waarin zich tevens winkels, musea, kantoren of andere gelegenheden bevinden. Maar het kan evengoed een gebouwtje zijn waarin niets anders dan de openbare toiletten te vinden zijn. Voorbeelden dat dit kan vindt men in het buitenland en ook in heel wat van de ons omringende landen.

Het hygiëneprobleem bestaat niet alleen in de plastieken wc-cabines, maar bestaat tevens in de schaarse, reeds bestaande, gebouwtjes waar zich openbare toiletten bevinden.

Er moet met andere woorden voor het *onderhoud* van de openbare toiletten worden gezorgd. En aangezien deze openbare toiletten eigendom zijn van de Staat of van de gemeente, zullen deze laatsten hiervoor moeten zorgen.

Deze mensen komen dan een aantal keer per dag langs om het onderhoud van de toiletten te doen. Niet alleen zal het hygiëneprobleem worden aangepakt, maar de wetenschap dat er gegarandeerd meermaals per dag menselijke aanwezigheid is, zal het *veiligheidsgevoel* van de vrouw versterken.

Het feit dat de meeste reeds bestaande openbare toiletten zo vuil zijn dat iedereen weigert om ze te gebruiken, hangt niet alleen van de gebruikers zelf af, maar meestal ook van andere bezoekers die om andere redenen deze openbare toiletten betreden.

Dergelijke toestanden kunnen vermeden worden, of hun aantal kan minstens drastisch verminderd worden, door de vrije toegang te vermijden. Inderdaad, er zal moeten *betaald* worden voor de toegang tot het toilet. Zo zal men bijvoorbeeld een stuk van 0,50 € in een gleuf moeten werpen waardoor de deur van het openbaar toilet automatisch opengaat en de bezoeker het openbaar toilet kan betreden en gebruiken.

De dagelijkse controle zal een mogelijke bevuiling vermijden of aan niet-werking onmiddellijk een oplossing bieden.

Het plaatsten van de openbare toiletten op *open ruimtes* en het zorgen voor een *goede verlichting*, zijn elementen die ook zullen bijdragen tot het veiligheidsgevoel van de vrouw.

Verwacht kan worden dat men zich tegen een dergelijk project van meer en betere openbare toiletten zal verzetten omwille van het prijskaartje.

Het optrekken en onderhouden van dergelijke gebouwen kost inderdaad geld. Doch belastingsgeld mag ook wel eens besteed worden aan het tegemoetkomen van een primaire

behoefte (nl. plassen) en bovendien kan de onderhoudskost grotendeels gerecupereerd worden via de bijdrage van de gebruiker.

In België, een land waar reeds op zoveel vlakken de financiële solidariteit is ingeburgerd, kan het bovendien toch geen probleem zijn dat ook voor dit project op de *solidariteit* van de Belg wordt gerekend!

Ook voor de mannen zal aldus de gelegenheid gecreëerd worden om van de nieuwe openbare toiletten gebruik te kunnen maken.

Vele mannen zullen hierbij de bedenking maken dat zij toch liever naar de reeds bestaande urinoirs gaan waarvoor ze niets moeten betalen, dan naar een openbare toilet waarvoor ze wel moeten betalen. Daarom, en dan vooral om hygiënische redenen dienen de reeds bestaande urinoirs verdwijnen uit het straatbeeld. Op die manier zal voor een verregaande vorm van gelijkheid worden gezorgd; naast elk nieuw vrouwentoilet, komt er een nieuwe mannentoilet. En de man die nu denkt: “*Goed, dan doe ik het tegen een boom*”, kan best nog eens nadenken over het feit dat dit openbare zedenschennis is...

Tot slot, maar niet in het minst ,dient men te beklemtonen dat het hier wel degelijk om een *fundamenteel recht* gaat.

De Raad herinnert er trouwens aan dat in het kader van de tewerkstelling, het Algemeen Reglement mbt. de Arbeidsbescherming een dergelijk recht waarborgt. Het komt iedere werkgever, zowel in de privé- als in de publieke sector, toe om de nodige maatregelen te treffen opdat de werknemers, mannen en vrouwen, altijd toegang hebben tot degelijke toiletten, welke ook de specifieke arbeidsomstandigheden zijn.

Net als eten en drinken primaire behoeftes zijn, zijn plassen stoelgang maken ook *primaire behoeftes*. Indien men aan deze behoefte niet of niet tijdig tegemoet kan komen, kan dit zeer ongemakkelijke, ja zelfs pijnlijke gevolgen hebben. Ieder van ons zal er al wel eens mee geconfronteerd zijn.

3 Aanbeveling

Rekening houdende met het bovenstaande stelt de Raad dan ook voor dat duidelijke richtlijnen gegeven worden vanuit de bevoegde Overheden naar de gemeenten toe, om hen te verplichten een plan op korte termijn op te stellen rond de creatie van openbare toiletruimten, waarbij ook voorzien wordt in het onderhoud ervan op permanente basis en de kostprijsberekening.

Het moet hier gaan om een resultaatsverbintenis daar anders het geheel zou blijven bij heel wat goede intenties doch weinig realisaties .

Bovendien moet er over gewaakt worden dat de bijdrage die van de burger gevraagd wordt voor het gebruik van dergelijke openbare toiletten symbolisch is en concurrentieel met de gangbare tarieven die gevraagd worden in privé toiletten ter beschikking gesteld van het cliënteel in allerlei horecazaken.

Bij het inplanten van de openbare toiletten moeten gewaakt worden over de aspecten van sociale veiligheid en bovendien moet er voorzien worden in een voldoende bewegwijzering zodat ook toevallige bezoekers van een gemeente of dorp feilloos de weg vinden naar deze “hopelijk geurloze en goed onderhouden” openbare toiletruimten.

